

การพัฒนากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม

The Sustainable Tourism Development of Ratchaburi and Samut Songkhram Provinces

รัศมี อ่อนปรีดา*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงครามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 42 คน จากผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอุปมาวิเคราะห์และการตีความ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการในแหล่ง

ท่องเที่ยว พ่อค้าแม่ค้า พนักงานขับรถ และนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เลือกมาด้วยการเลือกแบบบังเอิญ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนดแบบไม่ทราบขนาดของกลุ่มประชากร ใช้สูตรของ Cochran เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า

1) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.65$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านการสร้าง และเผยแพร่ภาพลักษณ์ ($= 3.72$) อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการพัฒนาการจัดการ ($= 3.66$) ปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($= 3.60$) และปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า ศักยภาพบุคลากรและการบริการด้านการท่องเที่ยว ($= 3.59$) ตามลำดับ

*นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว ($F = 137.590$, $p \text{ value} = 0.000$) ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามได้ร้อยละ 70.20 (Adjusted R Square = 0.7020)

3) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม ประกอบด้วย การปฏิบัติที่สำคัญ 8 ประการคือ (1) ส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในลักษณะเครือข่ายเพื่อกำหนดนโยบายรวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีลักษณะรวมศูนย์ (2) บูรณาการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (3) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนร่วมกันเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (5) พัฒนาคุณภาพสินค้า ค้าภาพบุคลากร และการบริการด้านการท่องเที่ยว (6) สร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรม โดยมุ่งพัฒนาเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นจุดเด่น (7) ปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ระยะยาวทางเศรษฐกิจ (8) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงอยู่ โดยปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว สภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces 2) study the factor affecting the sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces and 3) propose the guidelines for the sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces. This research was conducted by using mixed methods which combined the qualitative and quantitative researches. The qualitative research was conducted by participatory observation and in-depth interviewing of 42 key informants who were the key roles participants that determined the direction of tourism management in the public sector, private sector and other groups of locals and the tourism entrepreneurs selected by purposive sampling. The data were analyzed by analytic induction and interpretation. The quantitative research was conducted by the samples of 324 respondents comprising the entrepreneurs of tour sites, retail sellers, boat drivers and Thai tourists who were selected by accidental sampling. The sample size was obtained by the method of unidentified size of population of Cochran's formula. The tool for data collection was rating scale questionnaire and data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and stepwise regression analysis.

The research findings were as follows:

1) The sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces in overall was at the high level (= 3.65), the highest mean was the aspect of image creation and promotion (= 3.72), followed by the aspect of development of management mechanism (= 3.66), the aspect of development of infrastructure (= 3.60) and the aspect of development of the quality of products, potential and travel services (= 3.59), respectively.

2) The factors affecting the sustainable tourism development in Ratchaburi and Samut Songkhram provinces at significant of 0.01 level consisted of 5 variables, the benefit receiving, the tourist attractions engagement, the evaluation participation, the cultural sustainability and the tourism policy ($F = 137.590$, $p \text{ value} = 0.000$). These 5 variables could explain the variation of the sustainable tourist development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces by 70.20 percent (Adjusted R Square = 0.7020).

3) The proposed guidelines for the sustainable tourism development of Ratchaburi and Samut Songkhram provinces consisted of 8 aspects. (1) promoting the cooperation of public sector, the private sector and the community to define policies including operational planning (2) integrating the security for life and property of travelers (3) improving the laws related to traveling and facilitate effective management of tourism (4) promoting the community participation in the planning together to prevent mistakes in the tourism management (5) developing the quality of products, potential and

travel services (6) strengthening the capacity of tourist site sustainable on base culture (7) improving the participation of beneficiaries of the people especially in the long-term economic benefit (8) conserving the natural environment, remain by improving conditions of the area, suitable for tourism, the landscape in the area were not destroyed by tourists as well as waste management in area attraction to prevent the problems of tourist attractions decadence.

Keywords: Tourism, Sustainable Tourism, Tourism Development

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างงาน เพิ่มรายได้ประชาชาติ และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็วกว่าภาคการผลิตและบริการอื่น ๆ (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559)

ประเด็นที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทยที่จะเผชิญกับการท่องเที่ยวของไทยมีปัญหาใหญ่ที่สำคัญดังต่อไปนี้ อาทิ การบริหารจัดการ การตลาด การบริการ การอนุรักษ์ การเรียนรู้ การเชื่อมโยงความคิดของกลุ่มคน หรือหน่วยงาน มุมมองมิติทางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และงบประมาณ สนับสนุนส่วนสถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่ทำนายการท่องเที่ยวของประเทศไทย ผลกระทบ

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การถดถอยของเศรษฐกิจโลก การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง การขยายตัวของชีวอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ ผลกระทบด้านสังคม การให้ความสนใจชุมชนมรดกทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องปลอดภัย สะอาด มีการรักษาสภาพแวดล้อม และใช้สื่อสารสนเทศในการท่องเที่ยวมากขึ้น รูปแบบของการท่องเที่ยวจึงมีแนวโน้มท่องเที่ยวแบบอิสระสนใจการท่องเที่ยวเฉพาะทาง ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์ และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะปัญหามลพิษอุณหภูมิโลกที่ร้อนขึ้น การกัดเซาะของชายฝั่ง ภาวะภัยแล้งและน้ำท่วม ส่งผลต่อความงดงามและบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งในด้านภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่น ซึ่งในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ประเทศประสบปัญหาภาวะวิกฤติต่าง ๆ ทั้งโดยเฉพาะปัญหาการเมืองภายในประเทศ การแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ปัญหาจากอุทกภัยและวาตภัย ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยและปัญหาการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่อประเทศไทยเป็นเหตุการณ์ที่นักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดหลักเปลี่ยนจุดหมาย ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งได้ผลกระทบต่จำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศสถานการณ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานอกจากจะส่งผลต่อการลดลงของอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการจ้างงานในภาคธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจเชื่อมโยงอีกด้วย (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559)

การพัฒนาการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความยั่งยืนของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้น จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไร

เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่เกิดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนและท้องถิ่น สำหรับประเทศไทยการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเริ่มปรากฏชัดตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ได้รับความนิยมจากคนไทยและชาวต่างชาติ ช่วงปี พ.ศ.2539 - 2540 จากแนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมด ต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด มีแต่การจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความยั่งยืนของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้น จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไรเพื่อให้การท่องเที่ยวไม่เกิดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนและท้องถิ่น (นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว, ปรีดี โชติช่วง) สำหรับประเทศไทยการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเริ่มปรากฏชัดตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ได้รับความนิยมจากคนไทยและชาวต่างชาติ ช่วงปี พ.ศ.2539 - 2540 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นนโยบายระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

(พ.ศ.2535 - 2540) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาค รัฐบาล เอกชน และประชาชน ในการส่งเสริมให้คนไทย เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย กำหนดนโยบายสร้าง จิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญและ คุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยวและ สิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ท่ามกลางกระแสท้องถิ่นนิยม ที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และให้ความสำคัญ กับสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 46 และมาตรา 56 ที่บัญญัติให้สิทธิชุมชนมีส่วนร่วม จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจ ในกิจการท้องถิ่น ตามมาตรา 78 รวมทั้งกระแสการ เรียกร้องของชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางแนวคิดการพัฒนา แบบมีส่วนร่วม จากกระแสดังกล่าวส่งผลให้การท่องเที่ยว ของไทยพยายามปรับทิศทางไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มากขึ้นเป็นลำดับ แต่ส่วนใหญ่เป็นความพยายามใน ระดับนโยบายหรือในโครงสร้างระดับบนเท่านั้น ยังไม่มี การแปรผลไปสู่เชิงปฏิบัติการในระดับรากหญ้าอย่าง จริงจัง ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นยังไม่ได้เข้ามา มีส่วนร่วมและเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ อย่างแท้จริง หากแต่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเพียงกลุ่มเดียวและ เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วน รวม มาตอบสนองความต้องการของกระแสวัฒนธรรม บริโภคนิยม โดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติ และความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ (วิลาวัณย์ ภมรสุวรรณ, 2548)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสนใจ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัด ราชบุรี และสมุทรสงคราม ศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวริม น้ำ เนื่องจากเป็นวิถีชีวิตของคนไทยภาคกลางมาแต่โบราณ ที่ทำการค้าขายและสัญจรทางน้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำ สายหลัก อาทิ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำ นครไชยศรี เป็นต้น ปัจจุบันการค้าขายและการสัญจรทาง น้ำหายไป เพราะความเจริญเข้ามาแทนที่ มีถนนหนทาง

ตัดผ่าน ทำให้วิถีชีวิตริมน้ำหายไป หลาย ๆ จังหวัด เล็งเห็นความสำคัญจึงจัดสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นวิถีชีวิตริมน้ำของคนภาคกลาง โบราณ มีทั้งที่นั่งกลทอนมาสร้างเป็นตลาดน้ำจำลอง และชาวบ้านริมน้ำร่วมกันพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดรายได้ภายในชุมชนและรักษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้คงอยู่ ชั่วลูกหลาน ผู้วิจัยเลือก ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตามวิถีชีวิตของชุมชน ในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเป็น สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร นักท่องเที่ยว สามารถไป-กลับ ภายในวันเดียว และสามารถท่องเที่ยว ติดต่อกันได้ในวันเดียวทั้งสองจังหวัด วิถีชีวิตชุมชน ริมน้ำ แหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำหลายแห่งในประเทศไทย ที่โด่งดังไปทั่วโลก นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้สมญานาม ว่า เวนิสตะวันออก ชุมชมริมน้ำ ตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งได้รับ รางวัลชมเชย (Honourable Mention) ด้านการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม จากองค์การยูเนสโก ภาคพื้นทวีป เอเชียแปซิฟิก ประจำปี 2008 (UNESCO Asia-Pacific Heritage Award) เป็นผลจากความร่วมมือระหว่าง ภาคราชการ ภาคเอกชน และชุมชน ในการอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมของชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากสำนักงานให้ ความช่วยเหลือทางวิชาการเดนมาร์ก (DANIDA) เทศบาล ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มูลนิธิชัยพัฒนา โดยสมทบทุนกับเจ้าของอาคารในการอนุรักษ์เรือนไทย เรือนแพและเรือนพื้นถิ่น ที่มีคุณค่าทางมรดกทาง วัฒนธรรม ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีผล ต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จนเป็น ตัวแบบให้แก่ชุมชนอื่น ๆ ในกระบวนการอนุรักษ์และ ฟื้นฟู ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการท่องเที่ยว ที่เปิดให้คนที่ เข้ามาท่องเที่ยว เข้ามาศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และ วัฒนธรรมของท้องถิ่น มากกว่าจะมาเที่ยวเพื่อความ สนุกสนานเพียงอย่างเดียว ฉะนั้น ผลการศึกษาจะ

เป็นการเก็บรวบรวมและจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษา พัฒนาการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนริมน้ำ จังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม เพื่อความยั่งยืนต่อไป ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้ยั่งยืน อีกทั้งได้อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวบ้านที่กำลังจะหายไปจากประเทศไทยให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม
3. เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เลือกเฉพาะผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 42 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณ ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ แม่ค้า-พ่อค้า พนักงานขับเรือจ้าง และนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการกำหนดแบบไม่ทราบขนาดของกลุ่มประชากร ใช้สูตรของ W.G.cochran เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการที่ให้บริการใน

แหล่งท่องเที่ยว แม่ค้า-พ่อค้า พนักงานขับเรือจ้าง และนักท่องเที่ยวชาวไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 45 ปี มีสถานภาพการสมรสคือสมรสแล้ว มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท

สรุปผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบายการท่องเที่ยวพบว่า มีการบูรณาการงานด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวทั้งในกรณีก่อน-หลังเกิดเหตุฉุกเฉิน เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างคามยั่งยืนทางเศรษฐกิจ พบว่า การดำรงชีวิตของคนในสถานที่ท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดี อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างคามยั่งยืนทางสังคม พบว่า พื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างคามยั่งยืนทางวัฒนธรรม พบว่า มีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก

ด้านการสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีความภูมิใจและยินดีที่จะบอกกับผู้อื่นว่าเป็นผู้อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำแห่งนี้ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการสำรวจเก็บข้อมูลอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผน อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการช่วยชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า มีส่วนร่วมในการร่วมเลือกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน พบว่า มีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกของท้องถิ่นและของชาติ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับการบรรลุเป้าหมายตามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การบรรลุเป้าหมายตามรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวม พบว่า ด้านการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกันการสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายด้านการท่องเที่ยว ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ในทิศทางบวก กล่าวคือ ถ้าปัจจัยดังกล่าวเพิ่มขึ้นก็จะ

ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามสูงขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนา การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม พบว่า จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ สามารถสรุปการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้ การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ทำให้พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมบูรณ์แบบยั่งยืนโดยไม่เกิดผลกระทบนั้นจะต้องดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวคือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพสินค้า คักยภาพบุคลากร มาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและความปลอดภัย การพัฒนากลไกการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่องสมดุลและยั่งยืน การสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว การตลาดและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยไม่เกิดผลกระทบตามมาภายหลัง

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเรียงตามลำดับของผลการวิจัยที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมบูรณ์แบบยั่งยืนโดยไม่เกิดผลกระทบนั้นจะต้องดำเนินการตามหลักยุทธศาสตร์ของการบริหารการท่องเที่ยวคือ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาคุณภาพสินค้า คักยภาพบุคลากร มาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวและความปลอดภัย 3) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่องสมดุลและยั่งยืนการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ 4) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการ

ท่องเที่ยว การตลาดและการประชาสัมพันธ์ จากผลการวิจัยได้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐ Queensland โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งมุ่งเน้นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ตามธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง อันจะช่วยเพิ่มความรู้แก่นักท่องเที่ยวและให้ผลประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและให้ได้หลักพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ประการ คือ 1) ความยั่งยืน 2) องค์ประกอบทางธรรมชาติที่สำคัญ และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง 3) การศึกษาและการสื่อความหมาย 4) การมีส่วนร่วมและผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น 5) ความพึงพอใจของผู้ใช้หรือผู้มาเยือน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ร่วมกันการสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายด้านการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับการวิจัยของ (Popesku, 2002: 67) พบว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของคอสตาริกา ซึ่งให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นมากกว่าสัญญาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืนหากจะต้องมีความฉลาดในการใช้พื้นที่ (Buchsbaum, 2004: 81) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการศึกษาการใช้ประโยชน์ในบริบทการท่องเที่ยวของชนบทในฟินแลนด์ (Tuohino and Hynonen, 2001: 97) โดยมีผู้เสนอให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต้องมีการปฏิบัติที่ดี โดยชุมชนต้องมีพื้นฐานในการอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และมี

โปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น (Version, 2001: 71) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิคอฟฟ์ (wikoff, 1998: 81) เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเหมาะสมกับท้องถิ่น มีการเรียนรู้ร่วมกันที่เปิดกว้างไปสู่ความเป็นสากลโดยคำนึงถึงการวางแผนการท่องเที่ยว (Kelly, 1998: 101) โดยพิจารณาประสบการณ์และวัฒนธรรมของสังคม และต้องมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว (Maron & Farrell, 1998: 72) การวางแผนและจัดการการท่องเที่ยว หากไม่สนใจต่อผลกระทบของการเจริญเติบโตของพันธุ์พืช ดิน น้ำ สัตว์ป่า ทรัพยากร ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมชุมชนแล้วจะเกิดผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของแม็กคูล (Mc Cool, 1995: 77) เห็นว่าการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกใหม่ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหลากหลายด้าน และปัญหาในการวางแผนจัดการธรรมชาติในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พริสกิน เจ (Priskin J, 2003: 68) เห็นว่าการไม่ประสานงานกันระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับรัฐบาลทำให้ขาดการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวถูกครอบงำและจำกัดท้องถิ่นไม่มีอำนาจเพียงพอ มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง การแก้ไข คือ ให้ชุมชนร่วมมือกันในการวางแผนการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ โดยมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม

จากการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์บทความบทสนทนากลุ่มและบทสัมภาษณ์นั้นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่เป็นปัจจัยที่สำคัญ จากการวิเคราะห์บทความและบทสัมภาษณ์ ได้พบว่ามี ความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามโดยรวม คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์, ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว, ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน, การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายด้านการท่องเที่ยว จากผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับการวิจัยของจริณ คิริ (2549) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการใช้วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวอย่างหนึ่ง ดังเช่นการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเมืองก๊ิดอ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ได้นำเอาอาชีพการเกษตรในชุมชนมาเป็นกิจกรรมส่งเสริมนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนโดยคัดเลือกอาชีพการเกษตรมาเป็นสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว อาทิ อาชีพทำนา อาชีพทำไร่กาแฟ และอาชีพทำสวนลิ้นจี่ การนำเอาประเพณีในท้องถิ่นมาจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีลอยกระทงและประเพณีตานสลาก นำหมอพื้นบ้านการรักษาและยาสมุนไพรมาเป็นกิจกรรมด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านนันทนาการและดนตรีพื้นเมือง ประกอบด้วย สะล้อซอ ซึง และการนำเอาอาหารพื้นบ้านมาเป็นเครื่องมือดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในชุมชน และสอดคล้องกับการวิจัยของประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) กล่าวใน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ว่าปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ ธรรมชาติอาหารและความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำ ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาด้านการบริการการท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านปัญหาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน ได้แก่ การขาดการบริหารจัดการที่ดี การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดการประสานงานกับองค์กรอื่นๆ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ข้อ

เสนอแนะในการจัดองค์กรในการแก้ปัญหา ได้เสนอรูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวชุมชนใหม่ โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระที่ ร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นองค์กรดำเนินงาน โดยการออกข้อบังคับและระเบียบที่ชัดเจน ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียง รวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสมดุลของสภาพแวดล้อมตามหลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตัวแบบสังเคราะห์จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม โดยผลของการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะระดับนโยบาย ข้อเสนอแนะระดับบริหารจัดการ และการเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย การพัฒนา นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ ประกอบด้วย

1.1 ส่งเสริมความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในลักษณะเครือข่าย เพื่อกำหนดนโยบายรวมถึงการนำไปปฏิบัติที่มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ โดยต้องกระจายอำนาจไปสู่ชุมชน

1.2 บูรณาการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งก่อนและหลังเกิดเหตุ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว

1.3 ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้อง และอำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย

2.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนร่วมกันเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการ

บริหารจัดการการท่องเที่ยวเพราะคนในพื้นที่เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในพื้นที่มากกว่า โดยหากขาดการวางแผนร่วมกับชุมชนแล้วระบบการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจเกิดความผิดพลาดในเรื่องของการบริหารได้ ด้วยเหตุนี้คนในพื้นที่จะเป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ในพื้นที่เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นจุดสนใจกับนักท่องเที่ยว

2.2 พัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากรและการบริการด้านการท่องเที่ยวเพราะคุณภาพสินค้านั้นถือเป็นภาพลักษณ์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการ ถ้าหากคุณภาพสินค้าต่ำลงอาจส่งผลถึงรายได้ที่ได้รับจากการขายบริการสินค้าในทิศทางที่แย่ง ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการปรับมาตรฐานคุณภาพสินค้าให้อยู่ในระดับมาตรฐานที่สูงขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการอีกต่อไปในอนาคต

2.3 สร้างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรม โดยมุ่งพัฒนาเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนให้เป็นจุดเด่น ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศ และต่างประเทศให้เหมาะสม

2.4 ปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ระยะยาวทางเศรษฐกิจ

2.5 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

ให้คงอยู่ โดยปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยว สภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ไม่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการขยะมูลฝอยในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำการวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยดังกล่าวในเนื้อหาขีดความสามารถในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวของพื้นที่ในตลาดน้ำอัมพวาที่มีบริเวณพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวแบบจำกัดรวมถึงการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับเรื่องความเสื่อมโทรมที่อาจเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยว

2. ควรมีการวิจัยเรื่องกลุ่มตลาดเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยศึกษาความต้องการ รูปแบบกิจกรรม แรงจูงใจ ในระดับการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมายและการกำหนดตำแหน่งในตลาดในภาพรวมของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

3. ควรมีการวิจัยด้านการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสังคม และผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

4. ในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวควรมีการวางแผนรูปแบบระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการกำหนดรูปแบบและกลยุทธ์โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2555-2559**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). **“อัมพวา”**. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฉบับที่ 3 (2548-2549). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). **มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอัมพวา**. เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จังหวัดสมุทรสงคราม. (2550). **เมืองแม่กลอง สมุทรสงคราม 2550**. ม.ป.ท.
- ประหยัด ตะคอนรัมย์. (2544). **แนวทางการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ ภมรสวรรณ. (2548). **การเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดของชุมชนริมน้ำดั้งเดิมในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก [http:// www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th).